



OBRAZOVANJE NIJE NA PRODAJU: Studentski protest u Švajcarskoj

BOLONJA: PROCES I POSLEDICE

Šest godina nakon što je Srbija potpisala Bolonjsku deklaraciju i četiri godine od početka njene implementacije u sistem visokog obrazovanja, pristižu prvi diplomci koji su studije okončali na ovaj način. Za nekoliko godina, primena, Bolonja je u Srbiji pokazala oprečne rezultate. Dokle se došlo sa njenim sprovođenjem, pitanje je na koje ne postoji precizan odgovor, ako ni zbog čega drugog, onda zbog toga što se njena uspešnost znatno razlikuje ne samo od fakulteta do fakulteta, već od odseka do odseka istog fakulteta. O punoj primeni Bolonjskog procesa kod nas još ne može biti govora, s obzirom na to da je potrebnih 60 ESPB poena potrebnih za prelazak na narednu godinu studija još uvek za većinu studenata nedostižan san. Nije bez značaja ni činjenica da je svaku od naše četiri "bolonjske" godine obeležio bar jedan protest studenata.

Talas studentskih protesta koji su u direktnoj vezi sa Bolonjskom

VREME >> 03/12/2009

deklaracijom zahvatio je Austriju, Nemačku, Italiju i Švajcarsku, do te mere da se već govori o krah u čitave ideje objedinjenog evropskog sistema visokog školstva. U trenutku pisanja ovog teksta (utorak popodne) studenti riječkog Filozofskog fakulteta drže zgradu fakulteta u blokadi, dok se deo njihovih kolega, zajedno sa studentima iz Splita i Zagreba okuplja ispred zgrade Ministarstva omladine i sporta Republike Hrvatske. Razlika između srpskih i hrvatskih sa jedne i zapadnoevropskih studenata sa druge strane jeste u tome što prvi tek treba da dođu do stepena primene Bolonjske deklaracije koji su drugi odavno prešli. A i jedni i drugi su nezadovoljni. Pitanje koje se nužno nameće jeste: ako je tačno da talas nezadovoljstva akademaca u Evropi označava slom Bolonje, da li smo svi mi koji smo se ovom procesu priključili kasnije, zapravo krenuli "četres'pete u četnike"? Proces implementacije je već predaleko odmakao da bismo mogli nazad, a ni ono na šta bismo se vratili nije valjalo.

x

23

BOLONJA U SRBIJI

Kako gde i kako kome

Četiri godine od početka primene i usaglašavanja Bolonjske deklaracije sa sistemom visokog obrazovanja u Srbiji, najčešća ocena koja se može čuti je – polovično



FOTOGRAFIJE: A. ANDIĆ

PRIMENA BOLONJSKE DEKLARACIJE zvanično je u Srbiji počela 2005. godine. Prve diplomirane “bolonjce” već imamo, pa se efekti i rezultati novog sistema visokog obrazovanja mogu sagledati preciznije i pouzdanije nego ranijih godina. Prema onome što se sada vidi, sa jedne strane imamo fakultete koji su uspeli da ostvare primarni cilj: da skrate vreme studiranja i povećaju prolaznost sa jedne godine studija u narednu. Sa druge strane su fakulteti kojima to nikako ne polazi za rukom, a ova oštra podela na veoma uspešne i potpuno neuspešne dodatno je tonirana činjenicom da od 2005. godine kada je počela primena Bolonje, nijedna jesen nije prošla bez studentskih protesta.

Nepotpune informacije pokazuju da tek svaki drugi student uspeva da sakupi 48 ESPB bodova i zakonom propisanih kao minimum za uslov. Krivicu za ovako loše rezultate verovatno snose svi – Ministarstvo

prosvete, visokoškolske ustanove, ali i sami profesori. A ima i glasova koji tvrde da je kriv srednjoškolski sistem. Nedavno je završena analiza prolaznosti na fakultetima u Srbiji, ali je vrlo teško doći do podataka za sve fakultete, jer se pokazalo da su za mnoge rezultati bolna tema o kojoj ne žele da pričaju. “Bojim se da je stanje mnogo lošije nego što se predstavlja. Fakulteti ne žele da dostave podatke o prolaznosti, pa čak razmišljamo da se obratimo povereniku za informacije od javnog značaja. Čuo sam se sa kolegama iz Novog Pazara i Kragujevca i oni su mi rekli da je i kod njih isti problem. Neki su sproveli zakon, a neki ne. Ne verujem da će nam biti bolje sve dok svi ne shvate da Bolonja treba da bude ista za sve”, izjavio je nedavno Jovan Lopusina, predsednik Studentskog parlamenta.

Najdrastičniji primer loše prolaznosti je Fakultet veterinarske medicine u Beogradu,

Nema veze sa EU

Bolonjski proces je pojam koji označava političku namenu stvaranja Evropskog visokoškolskog područja stvaranjem standardnih akademskih titula.

Bolonjski proces je nastao nakon što su ministri obrazovanja 29 evropskih država u italijanskom gradu Bolonji 19. juna 1999. godine potpisali Bolonjsku deklaraciju. Na sledećim sastancima u Pragu 2001, Berlinu 2003, Bergenu 2005, Londonu 2007. i Luvenu 2009. lista članica se proširila tako da danas gotovo sve zemlje Evrope i Rusija učestvuju u ovom procesu. Srbija je postala potpisnik Bolonjskog procesa u Berlinu 2003. godine.

Suprotno rasprostranjenom uverenju, Bolonjski proces nije inicijativa Evropske unije. U njemu učestvuje 46 zemalja, što je daleko više od broja članica EU. Zemlje potpisnice Bolonjske deklaracije od 1999. su: Austrija, Belgija, Bugarska, Češka, Danska, Estonija, Finska, Francuska, Holandija, Nemačka, Grčka, Mađarska, Island, Irska, Italija, Letonija, Litvanija, Luksemburg, Malta, Norveška, Poljska, Portugal, Rumunija, Slovačka, Slovenija, Španija, Švedska, Švajcarska i Velika Britanija; od 2001: Hrvatska, Kipar, Lichtenštajn, Turska; od 2003: Albanija, Andora, Bosna i Hercegovina, Rusija, Srbija, Makedonija i Vatikan; od 2005: Jermenija, Azerbejdžan, Gruzija, Moldavija i Ukrajina; od 2007: Crna Gora.

gde je uslov za upis četvrte godine dalo svega četiri studenta od 83, koliko ih je slušalo treću godinu. Na ovom fakultetu pravdaju se nekvalitetnim srednjoškolskim obrazovanjem i kažu da im dolaze manje obrazovani studenti nego ranije. “U Evropi profesor radi u grupi sa sedam do deset studenta, a mi nemamo ni dovoljno profesora. U stvari, uslovljeni smo velikim brojem studenata da bismo dobijali plate. Ovde se rade operacije, vežbe su jako važne, a u velikim grupama je kvalitet gotovo nemoguć. Potrebna nam je temeljna reforma obrazovnog sistema, ali ne treba kretati od visokog obrazovanja”, reči su kojima je Velibor Stojić, dekan Fakulteta veterinarske medicine prokomentarisao lošu situaciju.

Prema njegovim rečima, program je maksimalno revidiran, ali neke stvari nemoguće je uprostiti. Studentima nedostaju radne navike, zbog čega im je teško da savladaju

Prolaznost na Beogradskom univerzitetu

NAJVEĆA PROLAZNOST NA ČETVRTU GODINU

1. Tehnološko-metalurški fakultet	100 %
2. Arhitektonski fakultet	97,38 %
3. Elektrotehnički fakultet	92,36 %
4. Saobraćajni fakultet	78,35 %
5. Ekonomski fakultet	77,33 %

NAJMANJA PROLAZNOST NA ČETVRTU GODINU

1. Fakultet veterinarske medicine	4,82 %
2. Tehnički fakultet u Boru	17,46 %
3. Pravoslavno-bogoslovski fak.	23,81 %
4. Farmaceutski fakultet	25,90 %
5. Filološki fakultet	30,45 %



NEPRILAGOĐENI: Elektrotehnički fakultet u Beogradu

Prolaznost brucoša na Novosadskom univerzitetu

VIŠE OD 60 BODOVA

Akademija umetnosti	78 %
Pedagoški	64 %
Ekonomski	44 %
Medicinski	43 %
Prirodno-matematički	40 %
Učiteljski	40 %

OD 48 DO 59 BODOVA

Fakultet sporta i fizičkog vaspitanja	74 %
Filozofski	67 %
Medicinski	63 %
Tehničkih nauka	62 %
"Mihajlo Pupin"	53 %

određene materije. Studenti, s druge strane, optužuju profesore da Bolonju tumače proizvoljno.

Jedan od fakulteta koji je uspeo da ostvari odličan rezultat, gde je prolaznost u četvrtu godinu studija čak 92,3 odsto, jeste Elektrotehnički fakultet u Beogradu. Dekan ovog fakulteta, Miodrag Popović, objasnio je za dnevni list "Blic" u čemu je tajna uspeha: "Mi ne treba da olakšamo studije, već da skratimo vreme koje je potrebno da se one završe. To znači da student mora više da se angažuje, baš kao i profesor. Imali smo

problem da dvosemestralne ispite svedemo na jednosemestralne, što je jedan od principa. Taj posao smo iskoristili i da modernizujemo gradivo. Smanjili smo broj studenta u grupama, povećali broj kolokvijuma, testova i domaćih zadataka. Sve to tera studente da uče u kontinuitetu. U ranijem sistemu naš fakultet je trajao pet godina, a u proseku se završavao za osam. Sada osnovne studije traju četiri godine i završavaju se za pet godina. Na prvoj godini pravi se selekcija jer je tu prolaznost oko 50 odsto, dok na višim godinama ona prelazi 70 odsto."

Na Univerzitetu u Novom Sadu situacija je bolja nego u Beogradu: prolaznost prve generacije, upisane 2006/2007. godine bila je 68 odsto, sledeće godine svega 63 odsto, ali je treća generacija studenata koji se školuju po bolonjskom sistemu bodovanja ostvarila prolaznost od 77,79 odsto. Prorektor za nastavu na Novosadskom univerzitetu Milan Simić kaže da ovako dobri rezultati govore da su se studenti "zaista uozbiljili" i da uz redovne odlaske na predavanja, vežbe i kvalitetan rad "mogu da ispunе postavljene uslove": "Podaci govore i o tome da je najveći uspeh postignut na onim fakultetima gde se radi pojedinačno ili u manjim grupama. Inače, zakonom propisan broj bodova za prelaz u narednu godinu studija je 60, ali je Ministarstvo prosvete svake godine korigovalo uslove i smanjivalo tu cifru na 40, 42, pa 48 bodova. Tokom protekle školske godine petina brucoša je stekla manje od propisanog minimuma, dok je prolaznost na drugoj i trećoj godini bila 60, odnosno 50 odsto", kaže Simić.

Koliko god lutali i ne bili sigurni u efekte sprovođenja Bolonje u Srbiji, na redovnim konferencijama ministara obrazovanja zemlja potpisnica Bolonjske deklaracije Srbija dobija solidne ocene za napredak u oblasti obrazovanja. Ove godine u aprilu, u belgijskom gradu Luvenu, održana je konferencija na kojoj je Srbija dobila ocenu 3,8. Ministar prosvete Žarko Obradović rekao je da Srbija prema oceni koju je dobila spada u gornju polovinu od ukupno 46 zemalja koje primenjuju Bolonjsku deklaraciju. "To ipak govori o kvalitetu našeg obrazovanja, jer ne smemo zaboraviti da smo mi kasnije nego neke druge zemlje krenuli u primenu Bolonjske deklaracije", kazao je Obradović.

Srbija je do sada tri puta ocenjivana za primenu Bolonjske deklaracije. Prva ocena 2005. godine bila je 2,2, dok je 2007. u Londonu napredak Srbije u visokom obrazovanju ocenjen sa 4,2. Ocena se donosi na osnovu izveštaja koji podnosi nacionalni savet za obrazovanje zemlje čiji se napredak ocenjuje. Izveštaj koji svaka zemlja podnosi o tome šta je tokom dve godine ostvarila na sprovođenju Bolonje ima tipsku formu i sastoji se od 30 pitanja u kojima se traži da opiše šta je sve uradila u određenim poljima. Po predaji izveštaja boduje se ono što je u izveštaju navedeno, bodovi se sabiraju i tako dobija konačna ocena o napretku neke zemlje.

×
J. G.

STUDENTSKI PROTEST '09

Preko mosta na budžet

Protesti studenata simbolično su počeli petog oktobra. Skoro dva meseca kasnije, uz mnogo muka, nađeno je rešenje, ali ni ono nije zadovoljilo sve strane



“NEMA DRUGOG NAČINA”: Blokada Nemanjine ulice

JEDAN DEO STUDENATA prihvatio je ponudu Vlade Srbije, tačnije Vlada Srbije je prihvatila sve zahteve sem jednog koji drugi deo smatra ključnim i oni će nastaviti sa protestima.

Zahtevi su od samog početka glasili: da se svima koji ostvaruju uslove za zbirni upis u narednu školsku godinu plati školarina, da se onima koji imaju više od 48 bodova, a nisu ušli u budžetsko proširenje, takođe plati školarina, da se fakultetima odobri proširenje budžetskih kvota za master studije, da se iste propišu za doktorske studije i konačno da fakulteti grejanje ne plaćaju kao pravna već kao fizička lica.

Ministarstvo prosvete je u početku izašlo sa predlogom da onima koji imaju od 48 do 59 bodova, a nisu na budžetu, država plati 20 odsto školarine, a po 40 odsto se “na ravne časti” podeli između fakulteta i akademaca. Takav predlog je od strane studenata ocenjen kao neprihvatljiv i protesti su ponovo počeli 23. novembra, s tim što su sada bili masovniji i svakodnevni.

Studentima Beogradskog univerziteta (BU) pridružili su se studenti Univerziteta umetnosti u Beogradu, koji su nekoliko nedelja ranije započeli štrajk jer je veliki broj

njih spao na samofinansiranje zbog izmenjenih pravila o kojima nisu bili obavesteni. Studenti Fakulteta primenjenih umetnosti i Fakulteta likovnih umetnosti su u prvoj polovini novembra kao jedan od vidova protesta blokirali i zgradu Rektorata na Kosančićevom vencu. U okviru zajedničkog protesta, ispred Vlade je organizovan performans “Bolonijada 2009”, pa su studentske ekipe igrale mali fudbal, pikado, ragbi.

Predstavnici studenata uskoro su se sreli sa predstavnicima Ministarstva prosvete. Kako je tada izjavio Jovan Ličina, jedan od članova studentske delegacije, oni su insistirali na tome da Ministarstvo prihvati sve zahteve, a predstavnici Ministarstva nisu bili spremni da pregovaraju o celom “paketu” tako da kompromis nije pronađen.

U međuvremenu, Beograd je bio paralizan, u sredu, 25. novembra, toliko da su i taksisti pričali da ne pamte takav kolaps.

U protestnoj šetnji studenti su se okupili ispred zgrade Vlade Srbije. Zatim su blokirali raskršnicu Nemanjine ulice i Ulice kneza Miloša, a onda je usledio prelazak na beogradske mostove. Prvo Brankov i njegova blokada u popodnevni satima, a potom Stari savski most.

To je bio trenutak kada je vest o studentским protestima dospela na naslovne strane i “došla” među prve informacije u dnevnicima, a studenti verovatno izgubili simpatije mnogih Beograđana. Organizatori protesta su se izvinili građanima zbog takve “protestne žurke”, kako su je nazvali sami studenti, ali su napomenuli da “nažalost, nema drugog načina za borbu”.

Krajem radne nedelje usledio je sastanak studenata i predstavnika Vlade i delovalo je da je sve u redu. Naime, Vlada je odlučila da izađe u susret svim zahtevima studenata, osim onom o zbirnom upisu godine. Takođe, obavezala se da će prilikom izrade budžeta za sledeću godinu uvažiti zahteve za većim izdvajanjem sredstava za obrazovanje. I konačno, na predlog Ministarstva prosvete, biće formirano radno telo sastavljeno od predstavnika univerziteta, studenata, Ministarstva i Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje, čiji će zadatak biti da prati proces reforme obrazovanja i predlaže mere za unapređenje istog. Međutim, zahtev za zbirni upis godine nije ispunjen i to je bila tačka spoticanja među studentima. Prema rečima Vladimira Smuđe, jednog od organizatora protesta, Vlada je, dok je još trajala protestna šetnja, na razgovore pozvala, umesto šestočlani tim, samo Jovana Ličinu, predstavnika Studentskog parlamenta BU-a.

Zbirni upis koji je sporna tačka, podrazumeva sabiranje bodova iz celokupnog školovanja, što je do sada bila praksa, ne samo iz prethodne godine. Kako objašnjavaju studenti, dolazi se u situaciju da neko ko ima pet ispita ne može da studira na budžetu, dok njegov kolega sa tridesetak bodova manje može. Rektor BU-a Branko Kovačević izjavio je da su “moguće paradoksalne situacije koje studenti spominju, ali zakon i ne može da obuhvati sve. Reforme jesu spore i bolne, ali mislim da smo na dobrom putu.”

Epilog je sledeći: studenti Fakulteta organizacionih nauka, Fakulteta političkih nauka, Geografije i Bezbednosti vraćaju se sa ulice u svoje učionice i amfiteatre, većinom zadovoljni jer su na budžetu. Ostali nastavljaju sa protestima, s tim što su obećali da neće biti blokade saobraćaja. Ovoga puta oni će izražavati svoj protest performansima ispred pojedinih stranih ambasada (pominju se Kuba i Australija).

JELENA JORGAČEVIĆ

Štancovanje radne snage

Iluzorno je verovati da će Bolonja dovesti do rasta kvaliteta visokog obrazovanja u osiromašenim i siromašnim zemljama, da će Kragujevac postati Jejl a Kosovska Mitrovica makar Mekgil

AKO SE ZANEMARI slatkorječiva argumentacija kojom se opravdava poželjnost i nužnost nadomještanja humboldtovskog modela univerziteta tzv. bolonjskim procesom i ako se motivacija uvođenja Bolonje ogoli do svoje racionalne srži, suočit ćemo se s nekim prilično neugodnim, pa i zastrašujućim stvarima. Bit predloženih i provedenih promjena direktno je povezana s težnjom centara financijske moći da uz što manje troškove i u što kraćem roku dobiju što veći broj kvalificirane radne snage za sve zahtjevnije tehnologije, kako one koje se odnose na proizvodnju tako i one koje se odnose na upravljanje resursima i društvenim procesima.

Stoga se jedinstvo poučavanja i istraživanja nadomješta slijedom brzopoteznih kurseva (jednosestralni kolegiji) na temelju kojih se u roku od tri godine tržištu radne snage izručuje sve veća količina priučenih, ali fleksibilnih polustručnjaka za različita područja privrednih i socijalnih djelatnosti. Viši stupanj specijalizacije postiže se na jednako tako kursistički koncipiranim diplomskim studijima, a funkciju nekadašnjega univerzitetskog studija preuzimaju doktorski studiji.

O razvijanju kritičke svijesti u kursistički koncipiranom studiju ne može, dakako, biti ni govora. Kritička svijest je, uostalom, sa stajališta poslodavaca nepoželjna osobina budućih zaposlenika.

Prvi rezultat takvog pristupa sastoji se u transformaciji studija u produžetak srednje škole, bakalaureat se praktično izjednačava s maturom, a novi stručni magisterij s nekadašnjim stjecanjem zvanja pogonskog inženjera, više medicinske sestre ili nastavnika. Doktorat postaje faktički diploma, a funkciju nekadašnjeg doktorata preuzimaju postdoktorske razine obrazovanja. Ukratko, sjevernoamerički model! Dobro, primijetiti će netko, poznato je da Amerikanci prednjače po broju nobelovaca; slijedilo bi odatle da se i druge zemlje koje preuzimaju taj iskušani i dokazani model smiju nadati većem broju nobelovaca i, generalno, rastu vrhunske znanstvene produkcije.

Ima tu jedna mala poteškoća: prilično značajan broj vrhunskih istraživača na američkim sveučilištima i institutima svoje je osnovne studije završio u Evropi, Indiji i drugim neameričkim univerzitetima, a neki od njih stigli su u Sjevernu Ameriku i sa završenim poslijediplomskim studijima, pa i doktoratima. Taj je podatak vezan s drugom malom poteškoćom s kojom se moraju suočiti naši bolonjizirajući optimisti: ulaganja u znanost i istraživanja neusporedivo

su veća od onih u zemljama Istočne Evrope ili u Indiji (pa se, konzekventno, ni materijalni status američkih istraživača ni resursi kojima raspolažu tamošnje istraživačke institucije ne može uspoređivati sa statusom indijskih ili bugarskih istraživača, niti sa sredstvima kojima raspolažu univerziteti i instituti u Srbiji, Rusiji ili Turskoj).

Moćna američka privreda (pa i država, osobito posredstvom tzv. vojnoindustrijskog kompleksa) može ulagati u istraživanja neusporedivo veća sredstva nego što to mogu prezadužene države i slabije ekonomije u tzv. tranzicijskim zemljama ili zemljama Trećeg svijeta, a vodeći univerziteti mogu osiguravati kvalitetu svoje ka-

drowske reprodukcije sistemom stipendija za najtalentiranije i beneficijama za vrhunske talente iz siromašnijih zemalja. Oni znaju da ulaganje u znanost i obrazovanje nije trošak nego investicija. Međutim, iluzija je da su svi američki univerziteti kvalitetni. Najveći dio američkih visokoškolskih ustanova nema nijednog nobelovca i ne može se nadati ni da će ga ikada imati. Kvalitetni istraživači koncentriraju se na relativno malobrojnim univerzitetima, privučeni kako statusnim i financijskim perspektivama tako i povoljnim uvjeti-

ma istraživanja i znanstvene produkcije. Većina univerziteta i koledža služi za reprodukciju poluobrazovane stručne radne snage.

Zaključak? Iluzorno je vjerovati da će Bolonja dovesti do rasta kvalitete visokog obrazovanja u osiromašenim i siromašnim zemljama, da će Kragujevac postati Jejl a Kosovska Mitrovica makar Mekgil, ili da će Osijek u kvaliteti doseći Princeton, Pale Berkli, Tuzla Kolumbiju, a Pula Harvard. Nema, međutim, nade ni za Zagreb ni Beograd, u svakom slučaju ne bez radikalne preraspodjele državnih budžeta u korist visokog obrazovanja. Dok socijalni status mladih istraživača ne bude takav da najbolji studenti prestanu sanjati o odlasku u svijet, a oni manje dobri o zapošljavanju na radnim mjestima koja nude bolje zarade od bijedne asistentske plaćice, dotle će razina visokoškolskog obrazovanja i dalje padati: na univerzitetima će raditi oni koji nisu u stanju naći nikakav bolje plaćen posao. A ako se obistine tendencije da se nove uštede u državnim budžetima potraže u daljnjem smanjivanju sredstava za znanost i visoko obrazovanje – taj će pad postati strmoglav.

×

LINO VELJAK

(Autor je šef Katedre za ontologiju, upravnik Odeljenja za filozofiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu i voditelj tamošnjeg dokorskog studija, a od 27. novembra ove godine i predsjednik Hrvatskog filozofskog društva)



Muke po rasporedu

“S jedne strane sistem je jako krut kada se imaju u vidu formalni zahtevi i njihovo dosledno sprovođenje. Sa druge strane previše labav, većina stvari zavisi od toga kakav je stav profesora prema Bolonji. Sve to deluje haotično”



KADA SU PROFESORI Filozofskog fakulteta, na odelu sociologije, ušli ove godine u učionicu, bili su iznenađeni. Naime, nikada do tada nisu videli da je sedamdeset studenata uspelo da dâ uslov za treću godinu. To je nešto što je od početka viđeno kao velika prednost bolonjskog sistema: skraćivanje vremena studiranja odavno je bolna tačka visokog školstva u Srbiji.

Stefan Marković (21) je student treće godine sociologije, njegova koleginica Milica Bobić je druga godina antropologije. Osim što dele zgradu u kojoj studiraju i što će na njihovim diplomama pisati da su završili Filozofski fakultet Univerziteta u Beogradu, njihovo studiranje je po malo čemu slično.

“Mi u prvoj godini imamo 10, u sledećim po 11 predmeta i svi, osim stranog jezika i uvoda u sociologiju, su jednosemestralni”, objašnjava Stevan. Iz svakog predmeta on ima obavezno po jedno izlaganje, seminar-ski rad, kolokvijum i mora da bude prisutan na predavanjima i vežbama. Krajnja ocena je, ili bi makar trebalo da bude, zbir svega toga.

Stevanovo prisustvo na predavanjima i vežbama je formalno obavezno, ali u praksi zavisi od profesora. U razgovoru za “Vreme”, on kaže da su im neki od profesora odmah rekli da se ne slažu sa bolonjskim sistemom i da neće prihvatiti ništa od novina, samim tim da studenti nisu u obavezi da dolaze. Neki drugi su veoma oštri i revnosni kada je u pitanju prisustvo na nastavi. I to je jedna od glavnih Stevanovih zamerki. “S jedne strane, sistem je jako krut, ako imaš više od tri izostanka, moraš ponovo da slušaj taj predmet. Ne prihvataju nikakvo opravdanje, ni od doktora iz studentske poliklinike”, kaže on, dodajući da neki profesori i kašnjenje zapisuju kao izostanak. Tako, jednom zakasniš i imaš još dve mogućnosti u semestru da ne dođeš. Stevan je prošle godine dolazio na fakultet sa temperaturom, jer bi u suprotnom morao sledeće godine da sluša ceo predmet iz početka (kako li bi tek bilo studentima koji dobiju N1H1).

Neki profesori i asistenti zahtevaju da se prisustvuje nastavi, ali nisu strogi po tom pitanju. Tako da sve zavisi od onog koji drži

predmet i to, prema rečima studenata, deluje haotično.

Milica Bobić, studentkinja antropologije, studira po “prelaznoj” varijanti novog sistema. Ona nema obavezu da prisustvuje predavanjima i za to ima vrlo konkretan razlog. Naime, kako nam objašnjava, od kada su renovirane učionice kapacitet mesta je 60, a njih u grupi je 70. Iako formalno moraju da dolaze, na kraju semestra se ispotpisuju da su bili prisutni, ali niko to zaista ne traži. Čak je problematično da svi dođu, jer onda desetero mora da stoji, što i nije prijatno, “pogotovo s obzirom na to da oni koji nisu na budžetu plaćaju godišnje 120.000 dinara”.

Ipak, Milica skoro svakog dana ide na fakultet. Jedan od razloga je i što za njen odeluk ne postoji nijedan udžbenik. Problem sa literaturom, pogotovo od kada je Bolonja zakucala na vrata, opšte je mesto. Studenti dobiju papir na kojem su napisani potrebni tekstovi iz dvadesetak knjiga, i onda je problem to naći.

“Profesori nam preporučuju to što imamo od literature i pošalju nam mejlom prezentacije, gde se nalaze samo suve činjenice. Tako je skoro neophodno da prisustvujem predavanjima zbog beležaka”, objašnjava Milica.

Stevan se nadovezuje na priču o nalaženju udžbenika. “Bolonja jeste znatno skratila literaturu, ali na loš način. Nastala je čitava konfuzija jer literatura nije kompaktna. Iz mnogo knjiga tražimo po 12 ili 40 strana, faktički, nekad mi se čini da samo opipavamo gradivo”, smatra on.

Međutim, smatra da ipak nije sve tako loše. Stevan kaže da je napravljen veliki korak napred u osavremenjivanju gradiva. Recimo, on je radio izlaganje iz teksta koji je štampan pre mesec dana u Americi. Iz statistike im daju da rade istraživanja, “a to su žive stvari koje mogu i dobro da se naplate sutra”, objašnjava naš sagovornik.

Takođe, on veruje da je dobio dovoljno jasne konture da će kada završi fakultet biti u stanju da se prilagodi zahtevima budućeg posla. Kod većine “bolonjaca”, predmeti koji su sada jednosemestralni deo su nekadašnjih dvosemestralnih. Razlika je što su sada “rascepkani”. Za razliku od većine, Milica i dalje ima dvosemestralne predmete, ali ih zato polaže u delovima. Slaže se da je jednostavnije kada se uči manje, ali oseća da joj nedostaje širi pogled, celina. “Lakše mi je da



PRISUSTVO OBAVEZNO: Filozofski fakultet u Beogradu

učim sve odjednom, jer ovako učim određeno gradivo za kolokvijum, potom prođe pola godine i ja učim drugi deo tog predmeta za drugi kolokvijum. Mnogo mi je teže da povežem stvari, jer mnogo toga zaboravim”, objašnjava ona.

Problem umnožavanja predmeta bio je prisutan kod studenata koji su počeli da studiraju po starom, a potom nastavili po novom sistemu.

Apsolventkinja Fakulteta organizacionih nauka Tijana Bobić (25) prepričava nam svoje iskustvo. Naime, ona je mogla da bira da li će nastaviti studije po starom ili novom sistemu. Na prezentaciji Bolonje predstavljene su lepe strane tako da se ona opredelila za nov sistem.

“Meni je za čišćenje prve godine ostalo da položim dva ispita. Onda su mi po Bolonji ta dva ispita prepolovljena, zatim je jedan dodan, pa sam u drugu godinu ušla sa pet ispita zaostatka, umesto sa dva. Na kraju druge bila sam u obavezi da za upis u narednu godinu položim 11 ispita tako da sam obnovila godinu”, objašnjava Tijana naglašavajući da ona nije imala “pravu Bolonju” već prelazni tip koji nije zahtevao prisustvo studenata na nastavi.

I Milica i Stevan imaju obavezu da pre nego što izađu na ispit, polože kolokvijum, napišu seminarski i spremne određeno izlaganje. Radi bližeg sagledavanja, zamolili smo naše sagovornike da ispričaju kako su proveli prethodnu nedelju.

PONEDELJAK

Stevan dolazi na fakultet u 9.45 na predavanje iz sociologije rada. U pola dvanaest slede vežbe iz istog predmeta, gde se dalje objašnjava i obrađuje tematika koju je slušao na predavanju. Zatim, do 14.45 traju britanske studije, što je jedan od izbornih predmeta. Odlazi kući. Oko šest se nalazi sa društvom da uče za kolokvijum iz sociologije promena. Često uče zajedno jer tako mogu lakše da izađu na kraj sa “tiranim trenutka”, stalnom žurbom. Ostaje do kasno uveče.

Milici je ponedeljak slobodan dan. Tačnije, tada su joj na fakultetu časovi iz engleskog, ali pošto njen nivo znanja uveliko prevazilazi ono što se predaje, profesorka joj je kazala da ne dolazi. Nekoliko sati u toku dana uči za kolokvijum koji će biti krajem nedelje.

UTORAK

U 11.30 Stevanu počinju predavanja iz socijalne patologije. Njegove kolege imaju izlaganja, što je jedan od uslova da izađu na ispit, dok je on tu obavezu završio početkom semestra. Od jedan do tri ima pauzu, a potom slede praktične vežbe iz istog predmeta. Profesorka radi u psihijatrijskoj bolnici “Laza Lazarević” pa na vežbe dovodi pacijente iz te ustanove ili studenti idu u posetu. Kasnije se opet nalazi sa društvom iz grupe, ali sada uče kombinovano. Počinju sa sociologijom promena, a potom uče statistiku za kolokvijum koji ih čeka u petak. “Kad je nedelja kolokvijuma zaboraviš na izlaske”, objašnjava Stevan.

Milica ovog utorka ima kolokvijum od pola četiri do pet. Utorkom predavanja obično traju osam sati, ali sada je promenjen raspored. Nakon kolokvijuma sledi gostujuće predavanje kolega iz Slovenije, ali Milica nema obavezu prisustva.

SREDA

Dan počinje u osam ujutru, Stevan ima kolokvijum, posle toga slede vežbe iz sociologije promena. “Ove godine je mnogo kraće vreme između predavanja, ranije su bile pauze od tri, tri i po sata”, objašnjava on.

Milica je na predavanju koje po rasporedu traje od šest do pola devet, iz predmeta antropološke teorije, ali uvek ostanu do pola deset, deset. Časovi prolaze u izlaganju seminarskih radova studenata.

ČETVRTAK

Stevan ima samo jedno predavanje iz metodologije i zato može da iskoristi dan. Do tri ujutru sa kolegama vežba statistiku. U pitanju su zadaci na kompjuteru, a uče i teorijski deo.

Njegova koleginica sa Filozofskog fakulteta, Milica, ima predavanje iz antropologije društva, koje po rasporedu traje tri sata, međutim profesor ih nijednom do sada nije zadržao duže od sat i po.

PETAK

U pola deset je najavljeni kolokvijum iz statistike. Ovog puta Stevan i njegove kolege rade u posebnoj atmosferi. Naime, tog dana počinje štrajk studenata i oni se okupljaju ispred Filozofskog fakulteta. Kabinet sa kompjuterima je na prvom spratu i gleda na Plato. Dok radi kolokvijum, njegove kolege sa dva beogradska univerziteta “bez prestanka trube i viču i duvaju u pištaljke”. To mu pomalo remeti koncentraciju.

Milici je petkom na redu predavanje iz antropologije religije, od tri do šest časova po podne. Kao i svaki put, ovog petka obavezna diskusija se završava svadom. “Vatreni vernici i isto tako vatreni ateisti oštro se posvađaju i nikad niko ne odstupi od svog, i tako iz dana u dan”, objašnjava Milica. Njoj je svaka nedelja ovakva. Sve do juna, kada će u jednom roku morati da položi sedam ispita.

×

JELENA JORGAČEVIĆ

FIZIKA NIJE BAUK



STUDENTI I PROFESORI Fakulteta za fiziku Univerziteta u Beogradu održali su prošle nedelje javni čas za učenike Osnovne škole za zaštitu vida "Dragan Kovačević". Mališani su, između ostalog, imali priliku da nauče kako da stave jaje u flašu, zašto kosmonauti nose skafandere i da plamen može da "pleše" u ritmu muzike.

Fizičari koji su posetili školu objasnili su da žele da deci u najranijem uzrastu približe ovu nauku i pokažu da se ona ne sastoji samo od zadataka i formula i da nije nikakav bauk.

Učenici viših razreda trčali su po prostoriji ne krijući oduševljenje svim ogledima koje su im pokazali studenti. Prema njihovim rečima, najviše ih je oduševilo što su naučili kako se stavlja jaje u flašu.

"Za nas ovakvi događaji imaju višestruko značenje. Najbitnije je da približimo deci predmete za koje misle da su teški, da im pokažemo kako je to biti budući akademski građanin, ali ono što je najvažnije, da ih integrišemo", rekla je direktorka Olivera Abadić, napominjući da je ova osnovna škola jedinstvena na Balkanu, jer su njeni učenici deca sa različitim teškoćama u razvoju i usled zdravstvenih tegoba neophodan im je poseban pristup. Fakultet za fiziku organizuje za sve građane svakog drugog četvrtka u mesecu "Fest fizike", gde se mogu videti ovi zanimljivi ogledi.

ŠKOLE U DUGOVIMA

ZBOG NEDOSTATKA NOVCA, ali i od ranije nasleđenih krupnih problema, gotovo sve škole Jablaničkog okruga u ogromnim su dugovima zbog neizmirenih računa za struju, komunalije i druge izdatke, a blokada računa poslednjih meseci i godina bila je svakodnevna pojava.



Koliki su problemi u Jablaničkom okrugu potvrđuje i to što su zbog neispravne vode za piće prošle godine nakratko bile zatvarane škole u Svođu, Lopušnji, Dadincu i Jastrepču, u opštini Vlasotince, i u Međi, Donjem Brijanju, Krajincu, Rajnom Polju, u leskovačkom kraju. Načelnik Republičke sanitarne inspekcije dr Goran Stamenković upozorio je da je stanje seoskih vodovoda nepovoljno, a da škole uglavnom koriste vodu sa tih divlje podignutih vodovoda. Posebno brine podatak da od 220 evidentiranih školskih zgrada u Jablaničkom okrugu, vodu sa gradskog vodovoda koristi nešto više od 140, a samo oko 60 škola poseduje uređaje za prečišćavanje i mnogi su van upotrebe.

MESTO ZLOČINA: UČIONICA

STROGA KONTROLA NA ulazu u školu za vreme nastave, dežurstvo nastavnika i policajaca, kamere u školama, ormarići za učenike sa ključevima i detektori za metal, samo su neki od uslova koje će morati da ispune kragujevačke škole kako bi bile proglašene za bezbedne. Savet za bezbednost Kragujevca i policija pripremili su anketne listove sa više od 1000 pitanja za direktore škola. Anketa će pokazati koje su škole bezbedne, na osnovu novih kriterijuma koji su pravljeni

po iskustvima službe za američku nacionalnu bezbednost.

Analiza kragujevačke policije pokazuje da je tokom poslednjih pet godina u školama počinjeno ukupno 312 krivičnih dela. Ove godine ih je bilo 46, a rekordna je bila 2005. godina sa 73 krivična dela. Najviše je bilo krađa, dok dela vezana za nasilje učestvuju sa 15,7 odsto.

"Imamo 22 osnovne i 11 srednjih škola, i uspostavili smo standarde, prvi u Srbiji, koji moraju da se poštuju da bi škola imala oznaku 'bezbedna'. Budžet grada za školstvo u sledećoj godini biće veći od 400 miliona dinara i mi smo odlučili da sve škole koje naprave projekte za dobijanje sertifikata bezbednih škola pomognemo materijalno", kaže Dragoslav Milošević, član Gradskog veća za obrazovanje.



Prema analizi kragujevačkog MUP-a, 90 odsto incidenata u kojima učestvuju učenici dogodilo se u samoj školi ili u školskom dvorištu. Kritično vreme je između 10 i 18 sati, jer je u tom periodu zabeleženo 70 odsto incidenata. Određeni su i kritični dani: ponedeljak, sreda i četvrtak. Mesto gde se dešavaju krivična dela najčešće učionice su (62,25 odsto), dvorište škole (29 odsto), svlačionica (13,7 odsto) i ulica u blizini škole (8,1 odsto). Mesto "obračuna" je i nastavnička kancelarija (u 4,48 odsto slučajeva). Kao predmeti krivičnih dela rekord drže krađe mobilnih telefona (59,6 odsto), a za njima sledi uništeni školski inventar – računari, video-kamere, stakla na prozorima, školski dnevnic (17,8 odsto). Novac se krađe u 8,2 odsto slučajeva. Utvrđeno je i da su najveći izgređnici, ubedljivo, muškarc (85,7 odsto). ×

VREME

Copyright © 1997–2005 Vreme

PDF izdanje razvili: Saša Marković i Ivan Hrašovec

obrada: Marjana Hrašovec